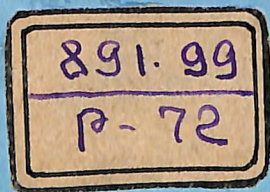

9873

Կապուտ

Երգիչուհի

Աղերս և Երգիչուհի

1914

ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ «ԿԱՎՈՅՆ»

189

254

ԿԱՎՈՅՆ

ԵԳԻՊՏՈՍ

(ԳՐԱՅԵՆ ԱՌԱՋԻՆ)

Մըրում գաչքով գուրբուրանքով...
Նորին... մաքիչ փիլոսոփայ:

Կապուց

ՀԱՏԵ ՄԷԿ ՂՐՈՒՇ ՈՂՋ

259

ԱՂԵՔԱՆԴՐԻԱ
ՏՊԱԳԻ ԳԱՍԱԳՆԱՆ

1914

891.99
P-72

254

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԿԱՎՈՅԻՆ ԹԱՏՐՈՆԸ

Այս գիշեր ԿԱՎՈՅԻ Թասերական երեկոյք մը ունի Լիճօնքիի քաւտաւահին մէջ :

Այս գիշեր Կապուօց երեք ժամ պիտի զուարնացնէ Աղեփանդրիոյ Հայերը :

Այս գիշեր Աղեփանդրիոյ Հայերը պիտի մոռնան պատերազմը եւ գրիզը :

Այս գիշեր . . . (բայց ելէ՛ք եկէ՛ք այս գիշեր եւ պիտի տեսնէ՛ք թէ ինչե՛ր պիտի ըլլան :)

* * *

ԾԱՆՅՈՒԹ. — Մեզի ըսին որ այսինչ եւ այնինչ անձերուն մէյմէկ տոմսակ դրկէ, եւ մենք ալ դրկեցինք :

Բայց անոնցմէ ոմանք մեր տոմսակը վերադարձուցին՝ ըսելով .

— Հիմա ասե՛ն է թատրոնի ամէն մարդ հացին փարան կը մսմսայ կոր . . . :

Ներողութիւն կը խնդրենք. եթէ զիտնայինք որ մեզի իբրեւ շոշ ներկայացուածներ իրենց . . . հացին փարան կը մսմսան կոր, երբէ՛ք իրենց մէյ մէկ տոմսակ դրկելու անգործութիւնը չէինք գործեր, այլ զիրենք . . . ընկեր կ'ընէինք մեր շահուն, որպէս զի գոնէ քանի մը օրուան հացերնին ապահովէին : Բաւսօ՛ն :

2073

891 99
թ - 72

ԿԱՎՈՅԻ ԵԳԻՊՏՈՍ

Այս պրակին մէջ չպիտի գտնուի ո՛չ իսկ սոց մը, որ Լիարեմայ գայրակոյցնէ վերին ու վարին եգիպտոսի (աշխարհագրական ի՛նչ թօնա՛մ բացատրիւն) ամենաքմախոյի մարդը իսկ. նետաբար, նորաւի մանուկներուն իսկ կը յանձնարարենք կարգալ գպրակս այս . . . Երկու դանեկան ցնծալէ ետ մնարակոյս : Իսկ անոնք որ առանց երկու դանեկան ցնծալու, օրլախիարար կարդալու աչքբացութիւնը կ'ընեն, թո՛ղ . . . զայնպիսիսն նգովէ առաւելական Սուրբ Եկեղեցին :

ԲԱՐԻՆՈՅՍ ! . .

- Բարիբ՛յո, սիրելի եգիպտոսայ ընթերցողս և ու՛նիս :
- Ատու՛ծու բարին, Կապուօ՛շ, պիտի պատասխանէք անկասկած այս բարեխ, բայց պիտի աւելցնէք .
- Ի՞նչ գործ ունիս եգիպտոսի բարեբաւն տակը այս տարին, ի՞նչ բան ունիս այս քօզի, մօզի և բոզի հայրենիքին մէջ, արդեօք մեր հանգիստը լսանգարե՞լու եկար . . .

Օ՛, քաւ լիցի, տիկնայ՛ք և օրիտ՛րդք:

Թէ ի՛նչ գործ ունիմ, ես ալ չեմ գիտեր, բայց սա ճշմարտութիւն է որ ես ալ ձեզի հետ նեղօտի չուր խըմեցի և կը վախնամ որ ձեր խառնութեն վարակուած ըլլամ: Ինձի ըսին որ Եգիպտոսի մայթերուն վրայ շատ սակի կայ թափուած:

Եկայ, տեսայ, բայց... մայթերուն վրայ Մաթոտեանի և Կամարականի սիկարէթի ըզհատիճներէն ուրիշ բան չգտայ:

Գարով ձեր հանգիստը խանգարելուն, օ՛ փարաւտնապատիւ ընթերցողդ իմ պերճափայլ, միթէ զիս անբան էա՛կ մը գիտցաք որ գամ խանգարեմ. ընդհակառակը ես զուարթ ու շէնչող ձուռճիւնաներ ունիմ, որոնցմով եկայ ձեզի օրօրել...:

Միայն, խնդրեմ, ըսէ՛ք սա սովինօճիւններուն որ քափրոյներով գրուի չարգուհին...: Ե.Թ.

ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ...!

— Աղեքանդրիան՝ հի՛չ, ըսին ինձի, Գահիրէի ելիր և մէջ մը նայէ՛... Կատարեալ Հայաստան մըն է հոն: Ամէն կողմը Հայ, ճոխութիւն, գեղեցկութիւն...:

Ես ալ պայտասակներս շաղկած՝ Գահիրէ ելայ, հայաշատ կեդրոնի մը մէջ գտնուելու բաղձանքով, թէ և անծանօթ չըլլայ ինձի այն սոսաճը որ կ'ըսէ, Եհրհե ջօզրոյ... (մնացեալը մեկուսի կրկնեցէ՛ք):

Առաջին անգամ՝ Պ. Կիրակոսեանին հանդիպեցայ, զոր Պարէն կը ձանձնայի:

Հազիւ որ Կիրակոսեանին հետ տեսակցելու վրայ էի, երբ Պ. Մարկոսեան քսիս գարով՝ մէկ կողմ քաշեց զիս և ըսաւ ականջեւ վարս:

46555
31989-64

— Կափուօ՛չ, եթէ կ'ուզես Գահիրէի մէջ ապրիլ, Կիրակոսեանին հետ մի խօսիր...:

— Ինչո՛ւ:

— Որովհետեւ Կիրակոսեանին հաշտ աչքով չեն նայիր հոս:

— Շատ աղէկ, ըսի, այնպէս կ'ընենք:

Եւ Պ. Կիրակոսեանէն բաժնուելով՝ սկսայ Պ. Մարկոսեանին հետ խօսիլ:

Հազիւ հինգ վայրկեան եղած էր նստելնիս, երբ որ Պ. Անուշապուրեան ինձի մօտենալով՝ ականջիս խողովակէն վար սահեցուց սա նշանակելի բառերը.

— Կափուօ՛չ, եթէ Գահիրէի մէջ կ'ուզես ապրիլ, զգուշացիր Մարկոսեանին հետ խօսելէ:

— Ինչո՛ւ, մա՛րդ է սպաննած, թէ գացա՞ է կողմպատմ:

— Ո՛չ, ազգային շրջանակի մէջ անոր աղէկ աչքով չեն նայիր:

— Շատ աղէկ, անանկ կ'ընենք, պատասխանեցի համակերպած:

Եւ նստեցայ՝ Պ. Անուշապուրեանին հետ սուրճ մը խմելու:

Այս անգամ՝ Պ. Դղուսեան մօտեցաւ ինձի.

— Կափուօ՛չ, քեզի բան մը ըսե՛մ:

— Երկո՛ւք ըսէ:

— Եթէ Պ. Անուշապուրեանին հետ չտեսնուիս, շատ աղէկ կ'ընես:

— Ինչո՛ւ:

— Որովհետեւ աղէկ աչքով չէ դիտուած հոս...:

Ալ համբերութիւնս հատաւ:

— Աստուածնիդ սիրէ՛ք, ձեր մէջէն ո՛վ է որ աղէկ աչքով դիտուած է և ձենէ որո՞ւն հետ խօսելու է, ասոր անոր հետ գէշ մարդ չըլլալու համար:

— Ի՞նչ ընենք, կազմօ՛չ, այս անդ ասանկ երկիր մըն է :

— Հիանալի՛ երկիր է եղեր...

Ինձի ըսած էին որ Գահիրէ հայաշատ կեդրոն մըն էր... և չէին խարած :

Իսկապէս անաս'յ որ Գահիրէ... հայաշատ կեդրոն մըն է եղեր :

ԴԻՒԱՆԱԳԷՏՆԵՐԸ...

Պոլիս ալ շատ գլխանագէտներ կան, սկսելով Նորատունկեանէն մինչև Քէչեանը, Տայան կարապետ աղայէն մինչև... գերաստան Պէնլեանը :

Բայց եգիպտոսի գլխանագէտներուն նմանը չկայ խա՛ջ որ :

Կ'երևի հաս անթիգայի երկիր մը ըլլալով՝ բոլիսիֆօսձիններուն է՛ն անթիգաներն ալ հո՛ս կը գտնուին :

Ամէնուն գրպանը՝ մէյ մէկ Եւրոպայի քարտէս, վիճարանութեան մը սկսելուն պէս, անմիջապէս այդ քարտէսները կը փռուին սեղաններուն վրայ և ա՛լ ինքզինքդ սպայակոյտի մը գրտոնեակը կը կարծես :

Եւրոպայի ճակատագիրն է որ կը վճռուի հոն և ապագայ Եւրոպական քարտէսին ուրուագիծը կը պատրաստուի...

Ճաշարանը գացած փորդ պիտի կշտացնես, հոն են անոնք՝ իրենց յաւիտենական յանկերգով :

— Ֆրանսա, Անգլիա, Ռուսիա, Գերմանիա...

Սրճարանը նարկիլ՝ մը պիտի քաշես, հոն են նորէն, կրկնելու իրենց յանկերգը.

— Ֆրանսա, Անգլիա, Ռուսիա, Գերմանիա...

Տունը կնիկդ անպատճառ պիտի հարցնէ քեզի թէ ի՞նչ եղաւ Ֆրանսան, Անգլիան, Ռուսիան, Գերմանիան, և զքանջդ ալ պիտի հետաքրքրուի թէ ի՞նչ ջուրի վրայ է դարձը :

Մինչև անգամ 100 թիւին մէջ, ուր մարդ ամէնէն աւելի հանգիստ ու առանձին ըլլալ կը կարծէ, աւա՛ղ, դիւանագիտութիւնը հո՛ն ալ կը հետապնդէ ձեզի... և երբէք հանգիստ չի ձգեր հոս :

Եւ այս անգամ՝ պատէն կախուած լրագրի կտորներն են որ կը կրկնեն յաւիտենապէս.

— Գերմանական բանակը, աւստրիական զօրքերը...

ԳՐԻՉ ԿԱՅ...

Հարկ կա՞յ արդեօք ձեզի ըսելու որ մեծ, շա՛տ մեծ գուրդ մը կայ հոս :

Փա՛ռք Աստուծոյ, այս երկիրը սաք կոխելէս ի վեր, ուրիշ բան լսած չունիմ.

— Գրիզ կայ... բարա չկայ... գործ չկայ... :

Անանկ կ'երեւի որ ա՛լ աշխարհիս վախճանը եկեր է և պէտք է գերեզմանը փնտռելով՝ մէջը մանենք :

— Բարև, պարոն, ի՞նչպէս էք :

— Ձգէ, եղբայր, շատ մեծ գրիզ կայ :

— Տիկինը, տղաքները ի՞նչպէս :

— Ձեմ՝ գիտէր այս գրիզին վերջը ի՞նչ պիտի ըլլայ :

— Այսօր օգը շատ տաք էր :

— Երբէք այսքան սոսկալի գրիզ չէր եղած :

Գրի՛զ, գրի՛զ, գրի՛զ... վեր կ'ըլիս՝ գրիզ, վար կը նստիս՝ գրիզ, կ'ուտես՝ գրիզ, կը պառկիս՝ գրիզ... :

Եւ թօ՛հ աֆը հոն է որ այս գրիզէն ամէնէն աւելի

զանգատողները ներկայ գրիզէն և ուրիշ այս կարգի գրիզներէն ամէնէն... նուազ ազգուողներն են:

Գրիզ կ'այ...: Խլլտախն ցուրտն է մահանայ:

ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՎԻՃԱԿԸ

Պոլսէն ճամբայ ելլելէս ի վեր՝ Հայ գաղթականներու սկամայ դեպքանն եմ դարձեր:

Կազմօճ՝ պանդօճխա! այս չկար մեր սեփփերին մէջ, բայց կ'երևի շատ մը բաներուն հետ մէկտեղ այս ալ պիտի անցնի եզեր մեր... սեփփերը:

Պոլսէն խումբ խումբ կուգան մեր երիտասարդները՝ սրճարանապետներուն գրամ վաստկցներու համար և գործ գտներու յոյսով այս երկրին մէջ, ուր դիմացս ելլողը ից անգործութենէն զանգատեցաւ:

Քովերնին քանի մը սակի սնին, բայց այդ սակիները տակաւ ջուրերնին կը քաշեն, և այդ պարկեշտ երիտասարդները, պատուաւոր ընտանիքի զաւակ բոլորն ալ, Պոլսէն կը սպասեն բարի լուրի մը, աւետարեր ազաւնիին, որ պիտի ըսէ իրենց:

— Օ՛ն, տղա՛ք, հաւաքուեցէ՛ք, ա՛լ կրնաք ձեր երկիրը, ձեր ընտանիքին, ձեր ծնողքին քով վերագանալ:

Բայց առ այժմ՝ ո և է յոյս, տպաւէն չունին առանք:

Որը՛ մայրը, հայրը, որը՛ կինը, զաւակները, միւսը՛ իր ո՛ւրաւի քոյրերը ձգած է հեռուն, և եկած է հոս, աշխատելով՝ զանանք նայելու համար:

Բայց, հոս ալ շատեր չին մօտենար այդ պանդուխտ տղաքներուն, վախնալով որ իրենց տէրազ պիտի լան և գործ մը պիտի ուզեն թերեւս:

Գիտեմ, պարտններ, հոս ալ գրիզ կայ, հոս ալ գործ չկայ, բայց գտնէ երես մի դարձնէք այդ տղաքներէն, և ջանացէք բան մը ընել, երբ նոյն իսկ չէք կրնար սչինչ ընել...:

... Բարոյականի քարոզ տարու սովորութիւն չունիմ. — բայց երբ ևս բարոյականի պատուելի դարձայ, դուք ալ գտնէ... քիչ մը ազնիւ եղէք:

ԲԱՅ ՆԱՄԱԿ

ԱՌ ՕՐ ԱՂԱԻՆԻ ԱՆԱՖՈՒԵԱՆ

Բեա, Թարս Պաշի

Ա.

Ազուոր Ազաւնի՛ս,

Պոլսէն ելած օրէս ի վեր, անհող եղիր, բնաւ ա՛խդ չքաշեցի, հեղ մը իսկ քեզի երազիս մէջ իսկ չտեսայ, որովհետեւ հոս քեզի պէս ազուորիկ... կնիկներ գլխուդ մազերուն չափ կան:

Հեռեւաբար, խօսքը մէջերնիս, կրնաս ուզածիդ չափ զիս... կոտշաւորել բոլոր ծանօթներուս և մինչև իսկ անծանօթներուս հետ, քանի որ ես ալ... քեզի նոյն բանը ընելու վրայ եմ: Կը տեսնե՞ս թէ ո՛րքան ժամանակի մարդ եմ:

Բնաւ մի վախնար որ կուգամ՝ քեզի կը սպաննեմ՝ Օթէլլօին պէս. — ատանկ բաներու մօտան հիմա անցած է, թէև այսօրուան օրս մարդ սպաննելը ա՛յնքան ալ մեծ խնդիր մը չէ, քանի որ ամէն վայրկեան միլիտանաւոր մարդիկ իրար սպաննելու ելած են օր ցորեկով: Ազաւնի՛ս, Գահիրէի մէջ կին ըսուածը այնքան աժան ապրանք է, որ երբէք ձեր մտքէն մի՛ անցնէք ելլել հոս գալ...:

Կիւները՝ օխայով կը ծախուին կոր հոս, թուզի կամ՝ մուշմուշայի պէս, և ամէն քսակին յարմարը կայ, 60 փարայէն սկսելով:

Աղաւնի՛, սա միջոցիս Սուտանցի և անլուսին գիշերուան մը պէս, սեփ սե կնկան մը սիրահարուած եմ, որուն ոտքերը մէյմէկ քառաններ կան, քիթէն ու ալանջներէն մէյմէկ խաշխաւներ անցած են, իսկ բերնին շրթունքը կէս կանգուն կախուած է:

Ապահովաբար եթէ այս սե կնիկը համբուրեմ, խահուէ մը խմածի պէս պիտի ըլլամ, իսկ եթէ շրթունքներս մարմնին փակցնեմ՝ շոգտրաթայի կտոր մը ծծած պիտի ըլլամ:

Եթէ գիշեր ատեն տեսնես՝ դիւահար կ'ըլլաս, նճո՛ս: Տեսնե՛նք, այս գիշեր սէրս պիտի յայտնեմ այս վայրենի հսկայ կնկան:

Բոյր՝
Կ.Ս.Վ.Ռ.ՕՇ

Յ.Գ. — Երէկ գիշեր սէրս յայտնեցի սևամորթ վայրենի կնկան. ինծի այնքան համակրեցաւ, որ ողջ ողջ զիս . . . կլեց, ինչպէս այն ձուկը որ կլեց Յովնան մարգարէն: Կորուած, խեղդուած, անյայտացած եմ: Եկուր օտքերէս քաշէ՛, ազատէ՛ զիս, Աղաւնի:

ՀԱԻԱՍՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԸ

Վերջապէս մարդկութիւնը իր իտէալին մօտեցաւ: Կատարեալ հաւասարութիւն մը սկսաւ գրպաններու մէջ:

Չուիցերիայի մէջ գտնուող միլիոնատէրներ չկրնալով հնչուն դրամ գտնել, անկուտի մնացեր են և իրենց սպասուհիներուն խնայողութիւններով կրցեր են մէկ տեղէն ուրիշ տեղ մը երթալ:

Շատ ուրախառեթ է ասիկա, բայց պարագայ մը կայ որ կուզայ դարձեալ անհաւասարութեան ապացոյցը տալ:

Անկուտի միլիոնատէրները ունին եղեր իրենց սպասուհիները, որոնք իրենց հնչուն խնայողութիւնները տրամադրեր են իրենց տէրերուն. ահա՛ ասանկ . . . սպասուհիներն են որ կը պակսին ինծի:

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏՈՒՐՔԸ

Տիար Ղազիկեան խաշոր տետրակներու արցակ մը թեւին տակը կը պտըտի, արիւն քրտինքի մէջ Փշաւով. — Խեր ըլլայ, Պ. Ղազիկեան, ս՛էր այսպէս: Եւ Պ. Ղազիկեան ամենայն լրջութեամբ կը պատասխանէ.

- Ազգային տուրք կը հաւաքեմ կոր:
 - Ուրի՞շ:
 - Կավուօշին տոմսակները կը ծախեմ կոր:
- Մէյ մըն ալ կ'ըսեն թէ crise կայ:

ԻՆՉ ՖՐԱՆՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Սովրեցամիք Եւրոպական պատերազմէն

- Dernière dépêche ները կարդացի՞ք:
- Այո՛, բայց détail ները կը պակսին:
- Արդեօք Իտալիոյ neutre ութիւնը Գերմանիոյ համար casus belli մը չէ՞:

— Իտալիոյ neutre ութեամբը Միջերկրականը իր *équilibre*ը պիտի կորսնցնէ:

— Աշխարհիս վիճակը շատ գէշ է, *famine*ը սկսեր է տիրել Պորտոյ մէջ:

— Չինական կառավարութիւնը *état de siège* *déclarer* ըրած է:

— Ճարմանիա Գերմանիոյ *ultimatum* առած է և Գերմանիոյ *colonie* ներքը *bombarder* պիտի ընէ:

— Չորին մայրը Գերմանիոյ մէջ *prisonnière* եղաւ:

— Թուրքիոյ վիճակը *désespéré* է:

— Գարատաղ Գերմանիոյ գէմ *guerre déclarer* ըրաւ:

— Թուրքիոյ մէջ եթէ երբէք *moratorium* չըլլար, ամէն մարդ *faillite déclarer* պիտի ընէր:

— Ես Յրամտական *armée* ին *valontaire* պիտի *inscrire* ըլլամ:

— Սերպիա ամուսկանով *chirurgien* կը փնտռէ կոր:

Մի ըսէք ուրեմն թէ այս պատերազմը ո՛չ մէկ բանի ծառայեց. — գոնէ կարգ մը զիւպպէներ... ֆրանսերէն սորվեցան:

ԻՆՉԵՐ ՏԵՍԱՅ...

Տեսայ որ եզրագոտի ճանճերը աշխարհիս ամէնէն աներես արարածներն են, որոնք ոչ վճռուելով կ'երթան, ո՛չ ալ ազաջանքով:

Տեսայ որ Գում Գափուի դուրսը ազգային խնդիրները անկուստիութեան շուրջը կը գառնան, իսկ հոս՝ առատութեան շուրջը: Հոն գրամ չըլլալուն համար կը կուսին, իսկ հոս՝ շատ գրամ ըլլալուն համար:

Տեսայ որ Սուրէն Պարթեւեան մօրուքը աւելի երկընցուցեր է՝ աւելի պատկառելի երեւնալու համար

անշուշտ: (Տէրտէր ըլլալուն մազ է մնացած):

Տեսայ որ այստեղի մարդիկ ալ այնքան շատ կուսան կոր, որ մարդուս ներսիդիէն քանի մը թարիֆադնել կուգայ կոր ափերնին:

Տեսայ որ բարսօնին՝ Մալէշ կ'ըսեն կոր հոս, անսփօնին՝ Պէլէշ, իսկ Խաղին՝ Էշ: (Կ'երեւի թէ անօթի մեռնողներն ալ պիտի կոչուին... էշ-նահատակ:)

Տեսայ որ այս գրիզին մէջ Պորէն եկած գաղթականներուն համար ուրիշ փրկութեան ճամբայ չկայ, բայց եթէ ինքզինքնին նեակ... Նեղոսին մէջ:

Տեսայ որ հոս մէկուն սիրտը նեղանալուն պէս, անգիւնին գէմ թուուցիկ մը կը հոնէ կոր:

Տեսայ կիներ որ իրենց սիրահարին սիրային նամակները կը կլէին, էրկանը ձեռքը չանցնելու համար:

Տեսայ յայտնի գէմքեր, որոնք իրենց խանութը չամիշ, ֆընտրիս, չոր թուզ և պատէմ կը պահեն՝ իրը և ե՛ն՛ գործածելու համար:

Տեսայ մարդեր, որոնք գերեզմանի պատեր կը շինեն և եկեղեցիներ կը նորոգեն ազգասիրաբար:

Տեսայ որ ամէն մարդ յոյսը դրեր է վիճակահանութեան առաջին պարգեւին վրայ և անգործ մնացած մարդիկ կամ սիկարէթ կը ծախեն և կամ բխնագօթ թուզի:

Տեսայ կիներ, որոնք Անֆուշիի պսակները պտոյտի կ'երթան, իրենց սիրահարին մարմինն դնողները դիտելու համար ծովուն լողանքին մէջ:

Տեսայ նշանաւոր տօմինօճիները, որոնք իրենց թի՛ք թա՛ք թո՛ւք-ով՛ կատարեալ պատերազմի դաշտի մը վերածած են էլիօբօլիսի սրճարանը, ուր մարդուն ահանջին մաշկը կը պատուի այս անվերջ հրացանաձգութեան:

Տեսայ որ...

(Բայց բոլոր տեսածներս մէկ անգամէն ըսել գործին չի գար:)

ՏԻԿԻՆԻՆ “ՕՐԸ,”

Սովորութիւն է որ հոս ամէն կին իր ընդունելութեան օրը ունենայ, սկսելով այսինչ աղային կնիկէն մինչև պէյին, փաշային կինը:

Չէ՞ որ ամէն քաղաք իր բարքերը ունի:

Կին մը նախամեծար պիտի համարէր... ֆաշ-գօրսի չունենար բայց պէտք է ունենայ իր «օրը», ինչ որ հայրայֆութեան համանիչ ըլլալ կը թուի:

Մէկուն օրը երկուշաբթի է, միւսինը՝ երեքշաբթի, անդինինը՝ չորեքշաբթի և կիները իրենց այդ ընդունելութեան օրը անվթար պահելու համար՝ շաբթուան մնացեալ օրերը տունը իրար կ'անցնեն, հերիք է որ որտե՛հալ օրը տիկինը քօքօս քօքօս հագնելով հլուրեր ընդունի...

Արդ, անցեալ օր, տիկին մը կը խօսէր երկու գաղթականի հետ, որոնք իզմիտէն նոր եկած էին:

— Տիկին, կ'ըսեն Իզմիտցիները, երէկ պիտի այցելէինք ձեզի, բայց չի կրցանք գալ...

— Երանի՛ թէ երէկ գայիք, կը պատասխանէ տիկինը ամենայն պաղարիւնով. երեկ օ՛րս եր:

...Երկու գաւառացիները ապուշ ապուշ իրարու երես կը նային և փողոցին գունէն երած ատեննին մէկը կ'ըսէ միւսին:

— Ծօ Կիրակո՛ս, ի՛նչ քօնաճ կնիկ եր, հիչ ասանկ խօսք եղին ևսարսնիին կ'ըսուի՞:

ԿԱՎՈՇԱԿԱՆ ՄԵԾԱԶՕՐ ԿԱՅՄՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԿԸ ՇՈՉԱԿԷ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԴԷՄ

Ֆրանսա, Ռուսիա, Անգլիա, Ճարոն, Պելճիքա պատերազմ հռչակեցին Գերմանիոյ դէմ՝ զայն ընդհանուր վտանգ մը նկատելով միջազգային խաղաղութեան:

Կավոջական կայսրութիւնը, որ այժմ հաստատուած է Ազիքսանդրիա, չէր կրնար աւելի երկար աւտն իր չէզոքութիւնը պահել և վերջապէս ան ալ չէզոքութենէն գուրս ելլելով՝ պատերազմ հռչակեց Վիլհելմ կայսեր դէմ, որ ըսած էր ատենօք. «Ես իմ մէկ զինուորս իսկ չեմ կրնար գոհել ամբողջ Հայաստանի համար:»

Հեռեւորար կավոջական կայսրութիւնը ընդհանուր զօրահանութիւն հրամայեց, զէնքի տակ հրաւիրելով Ա տարեկանէն սկսեալ մինչև 99 տարու բոլոր զինուորները; հրամայելով միայնգամայն որ իրենց մօրը արգանդէն տակաւին չծնած մանուկները և 150 տարու մարդիկ ևս պատրաստ գտնուին՝ քաղաքի ասպլին ձայնին զէնքի տակ ներկայանալու:

Կավոջական կայսրութեան պատերազմական նախարարին այս հրամանին վրայ, խուճը խուճը երիտասարդներ սկսան կծկէ մայր հայրենիքէն՝ մէկ երկու մէճիա կամ քանի մը սկիտ ախրըջըրմիչ ընելով ոտտիկաններու ափը, որոնք սկսան փա՛ռք տալ Աստուծոյ այս պատերազմին համար և ազօթեցին որ այս պատերազմը երբէք չվերջանայ:

Բայց կավոջական կայսրութեան ելեմտական նախարարը նկատեց որ կայսրութեան սնտուկին մէջ տասնոց մը իսկ չկար. ինչո՞վ պիտի ընէր պատերազմը:

Եւ հրամայեց որ զինուոր ըլլալ չուզողները վաթսուհան-
կան փարա փրկանք վճարեն, ու ասոր վրայ, ամէն
մարդ, ազգասիրութենէն մզուած, սկսաւ խոհանոցին
քիւնիտիները ծախել՝ այս փրկանքը վճարելու համար:

Գերմանիա՝ Կաթնօջախան կայսրութեան պատերազմի
հրաւէրը ընդունած ըլլալով, անմիջապէս իր դեսպանը
եւ կանչեց Կաթնօջախան կայսրութեան մայրաքաղա-
զաքէն, մինչ Կաթնօջախան կայսրութեան դեսպանն ալ
Պերլինէն եւ կը դառնար բուրդ ու բապուճ:

Կաթնօջախան նաւատորմը անմիջապէս համախըմ-
բուեցաւ Վանայ լիճին մէջ և հոնկէ վերելք մը ընելով
գէպ ի Արարատ և Մասիս լեռները, սկսաւ արշաւել
չիփ շիտակ գէպ ի Վիէննա, ուրկէ մտադիր է ուղ-
ղակի Պերլին երթալ՝ ազուրիկ Պերլինուհիներու և Վի-
եննուհիներու հետ պա՛գ պա՛գ պիտա խմելու:

Կաթնօջախան կայսրութեան նաւատորմը անգամ մը
այդ երկու մայրաքաղաքը մտնելէ ետքը, իբրև փըր-
կանք պիտի պահանջէ այդ երկու քաղաքներուն բոլոր
երիտասարդ ազուրիկ կիները:

Իւրաքանչիւր Կաթնօջախան զինուորի գլխարկին
վրայ գրուած է սա՛ մարտահրաւէր կոչը. «Օ՛ն, դիպ ի
Վիեննայի եւ Պերլինի աղւորիկ կնիկները!»

Օրուան տազնապին պատճառաւ, Կաթնօջախան
կայսրութեան սահմաններուն մէջ եւս սովը սկսած է
տիրել և ամենայն Հայոց Կաթնօջապետը գէպ ի Եգիպ-
տոս գնաց, հոն մեծ փոխառութիւն մը կնքելու հա-
մար, բայց հոն ալ փոշէ գատ բան չգտաւ:

* * Կը լսենք թէ Կաթնօջախան մեծագոր բանակը
Մասիս լեռնէն երկու քայլ յառաջացեր է, բայց հոն
թշնամի զօրքին հանգիպելով, ստիպուեր է երկու քայլ
եւ մղուիլ, յետոյ քայլ մը քայլ եւ յառաջացեր է,
պա երեք քայլ եւ մղուեր: (Ռեօյքեր, Հավաս)

ԵՐԿՈՒ ՏՈՂ՝ ՆԵՂԵՂԻ ԹՈՐՈՍԱՆՆԵՐ

Տէր եւ Տօրէն ԱՐՇԱՂՅԱՆ Լրագրին
եւ Հեռագրական յաւելումին, ինչպէս
նաեւ նոյն սնուամբ պարտին:

Ծանօթ.— Եղիէ՛, Եղիէ՛, պէտք
է երախտապարս քլլաս այս ռեզլամիս հա-
մար, բայց խնդիր է քէ Աղեհանդրիայ
Հայերուն հանոյք պիտի պահաւէ՛ այս
ռեզլամս քէ իրենց... ուրիշ հաշիւներ
պիտի յիշեցնէ:

Շա՛տ, օ՛հ, շա՛տ սիրտս պիտի կտարէք, եթէ
Եգիպտոս եկած ըլլայի և ինձի համար ալ թուցիկ
մը հրատարակուած չըլլար:

Եգիպտոս կատարելապէս թուցիկի հայրենիք մըն
է, և մինչ Պոլսոյ մէջ պղտիկ տղաքն են որ կը խաղան,
հոս՝ պեխաւորներ և մօրուսուտը մարդիկը թուցիկ
կը խաղցնեն:

Հաղիւ երկու շաքաթ եղաւ Եգիպտոս գալա, և անա՛
Եղիշէ Թորոսեան որ կանոնաւորաբար չի հրատարակեր
իր թերթը, պարտք կը համարէ թուցիկ մը հանել
ինձի գէմ՝ իմ Եգիպտոս գալս՝ չգիտցողներուն ալ խնա-
ցնելու ազգասիրական եռանդով:

Շատ շնորհակալ եմ, իրելի Եղիշէ՛, և կը զգամ թէ
այս ռեզլամիդ համար պարտական եմ քեզի. հետեւա-
բար՝ ձեռքէ առած տասը դրուշդ և լրագրապատճառէն
առած տասնըկէց դրուշդ (քսանըկէց դրշ. ողջ), զորս
ինձի պիտի վերադարձնէիք, կրնաս այդ հաշիւին ան-
ցնել, իմ քիչս իբր շատ ընդունելով: Ինչ որ ալ ըսուի
քեզի գէմ՝, Եղիշէ՛, գէշ մարդ չես. բայց ի՛նչ ըսենք
Եգիպտոսի տաքին:

Թէ ԻՆՉՈՒ ԶԱՄԱՐ

«ԿԱՎՈՅ» ՊԵՏԻ Է ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ

Եզխպտոս գալէս ի վեր, բնականաբար շատ մը Հայ-
յերու հետ տեսնուեցայ. — Եթէ կը հաճիր, այդ պատ-
ուական Հայերուն ինծի բաժնեքը կրկնեմ հոս.

ԱՌԱՋԻՆ ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ. — Կավո՛ճ, բարի եկար:

ԵՍ. — Բարի տեսանք:

— Հոս ի՞նչ պիտի ընես:

— Ես ալ չգիտեմ:

— Ա՛խ, Կավո՛ճ, հոս պէտք է Կախօշը հանես.

Կախօշը անհրաժեշտ է հոս:

— Ինչո՞ւ, ի՞նչ պատճառաւ:

— Ա՛խ, չես գիտեր ի՞նչ գրեւիք բաներ կան Եզխպ-
տոսի մէջ:

— Վա՛յ...:

ԵՐԿՐՈՐԳ ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ. — Բարի՛ եկար, Կավո՛ճ,

Կախօշը ե՞րբ պիտի հրատարակես:

ԵՍ. — Ի մօտայ:

— Ա՛խ, ժամ առաջ նայէ որ հրատարակես:

— Ինչո՞ւ:

— Որովհետեւ հոս անա՛նկ գրեւիք բաներ ունիս որ...

— Չէ ճանրմ...:

ԵՐՐՈՐԳ ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ. — Կավո՛ճ, շուտով Կախ-
օշը հրատարակէ հոս:

ԵՍ. — Ես ալ անա՛նկ պիտի ընեմ:

Եթէ գիտնայի որ այժման գրեւիք բաներ կան Ե-
զխպտոսի մէջ, ատօղ տարի առաջ հոս կուզայի խա՛նչ
որ: Բայց այս տեղի... փոշը և խառնան է որ աչքս
վախցուցին:

ՀԻ՛, ՀԻ՛, ՀԻ՛...

Երկու Սամաթիացի կիներ Պուրէէ կ'երթան
և հոն գնում մը ընել կ'ուզեն Հայէ մը.

— Քանի՞ փարայի պիտի սաս, կը հարցնեն:

— Երկու պանի կուսամ, սիկիկներ, կը պա-
սախանէ Ռումանահայ վանաւորը:

Երկու Պոլսահայուհիները մինչեւ ականջնին
կը կարմրին:

(Պան՝ Ռումանական դրամ մըն է:)

* * *

— Կավո՛ճ, ներկայացո՛ւմ պիտի սաս եղեր:

— Այո՛:

— Եղբայր, ասե՛նր զսար դուն ալ, հիմա
ամէն մարդ արիւն արցունք կուլայ կոր: Ռ՛վ
կուզայ քու ներկայացումիդ:

— Ասումա՛ծդ սիրես, քու արհեստդ ի՞նչ է:

— Դերձա՛կ:

— Պէ՛ ախպա՛ր, հիմա ասե՛նր զսար դեր-
ձակութիւն ընելու. բոցէ սա խանութդ. ամէն
մարդ արիւն արցունք կուլայ կոր, ո՛վ կուզայ
քեզի գգես կարել տալու:

9873

ՀԵՆՏԷՐ ՄԻՄԻՍԵՆ
ՄԱՔՈՍԵԱՆ ՄԻԿԱՐԹՅԵՐԸ

2013

